EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 14.11.2013
COM(2013) 784 final

KOMISJONI TÖÖDOKUMENT

2012. aastal liikmesriikide esitatud maksebilansi, rahvusvahelise teenuskaubanduse ja välismaiste otseinvesteeringute andmete kvaliteedi hindamise kohta

KOMISJONI TÖÖDOKUMENT

2012. aastal liikmesriikide esitatud maksebilansi, rahvusvahelise teenuskaubanduse ja välismaiste otseinvesteeringute andmete kvaliteedi hindamise kohta

1. SISSEJUHATUS

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 184/2005 (ühenduse maksebilansi, rahvusvahelise teenuskaubanduse ja välismaiste otseinvesteeringute statistika kohta, edaspidi „maksebilansimäärus") artikli 4 lõikes 3[1] on sätestatud:

„Andmete kvaliteeti hindab kvaliteediaruannete põhjal komisjon, keda abistab artikli 11 lõikes 1 osutatud maksebilansi komitee. Komisjoni antud hinnang saadetakse teadmiseks Euroopa Parlamendile."

Käesolevas töödokumendis hinnatakse liikmesriikide poolt 2012. aastal esitatud andmete kvaliteeti. Dokument valmis koostöös maksebilansi komiteega, nagu on nõutud maksebilansimääruses. Selle aluseks on Eurostati poolt ajavahemikus 2013. aasta jaanuarist juunini korraldatud maksebilansi kvaliteedi hindamise tulemused.

Esmalt kirjeldatakse ametliku statistika kvaliteedi hindamise põhimõtteid ja antakse lühiülevaade üleilmastumise tingimustes maksebilansiandmete koostamisel esinenud probleemidest, seejärel analüüsitakse, mil määral vastavad maksebilansiandmed Euroopa Statistikasüsteemi (ESS) kvaliteedikriteeriumidele.

Seejuures keskendutakse aruandes esmajoones liikmesriikide juriidilisele kohustusele koostada ja edastada maksebilansiandmeid ning sellele, millises ulatuses nad seda kohustust täidavad. Samuti antakse teavet, mida on vaja maksebilansi andmete kvaliteedi hindamiseks, pöörates erilist tähelepanu agregeeritud kogusummale ja peamistele andmete agregeerimisel kasutatavatele komponentidele.

2. AMETLIKU STATISTIKA KVALITEEDI HINDAMINE

Maksebilansistatistika kvaliteeti hindab igal aastal Eurostat vastavalt põhimõtetele, mis on kehtestatud komisjoni määrusega (EÜ) nr 1055/2008, millega rakendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 184/2005 maksebilansistatistika kvaliteedinõuete ja kvaliteediaruannete osas[2]. Maksebilansistatistika kvaliteedi hindamisel kontrollitakse, kas on täidetud kõik kvaliteedikriteeriumid, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2009. aasta

[1] ELT L 35, 8.2.2005, lk 23.
[2] ELT L 283, 28.10.2008, lk 3.

määruse (EÜ) nr 223/2009 (Euroopa statistika kohta)[3] artikli 12 lõikes 1, nimelt asjakohasus, täpsus, ajakohasus, õigeaegsus, kättesaadavus ja selgus, võrreldavus ja sidusus.

Eurostat on teinud suuri jõupingutusi, et arendada kvaliteedikontrolli meetodeid ja vahendeid, mis toetavad kvaliteetse Euroopa statistika koostamist. Kvaliteediaruanded tugevdavad kvaliteedi hindamist, mis omakorda on kvaliteedi paranemise alus. Euroopa statistikasüsteemi kvaliteediaruande käsiraamat kirjeldab kõiki meetodeid, mille abil saab hinnata ametliku statistika[4] kvaliteeti ja mis erinevad sõltuvalt statistilise protsessi tüübist.

Statistika eesmärk on esitada hinnanguid tundmatute väärtuste kohta. Need hinnangud ei ole vastavuses täpsete väärtustega varieeruvuse ja nihke tõttu. Statistikat võivad kahjustada paljud valikuvead ja valikust sõltumatud vead. Valikuuringul põhineva statistika täpsuse kontrollimiseks on loodud teooria, mis vaatleb oodatava väärtuse piires hinnangfunktsiooni hajusust, mida väljendab selle dispersioon, standardviga, variatsioonikordaja või usaldusvahemik. Maksebilansi (nagu ka rahvamajanduse arvepidamise) andmed on koondnäitajad, mis saadakse erinevatest põhistatistikatest, millest mõned põhinevad valikuuringutel, mõned tuletatakse haldusandmetest ja mõned on mudelite kasutamise tulemus. Statistiliste koondandmete, nagu näiteks maksebilansi puhul ei saa täpsust mõõta otse. Statistika kvaliteedi käsiraamatute järgi on kaks peamist vahendit, mille abil saab sellise statistika kvaliteeti hinnata: revisjonide analüüs ning vigade ja puuduste[5] uurimine. Käesolevas aruandes on käsitletud mõlemat vahendit.

Rahvusvaheline Valuutafond (IMF) on andmete kvaliteedi hindamise raamistiku (Data Quality Assessment Framework, DQAF) osana välja töötanud statistika kvaliteedi hindamise standardid. Üks konkreetne DQAF on ette nähtud maksebilansile[6].

Eurostati maksebilansi kvaliteediaruanne on välja töötatud vastavalt Euroopa statistikasüsteemi kehtestatud ja DQAFis määratletud standarditele. Selleks et andmekvaliteedi erinevad aspektid kajastuksid aruannetes paremini, on nende sisu aja jooksul laiendatud ja tulevikus täiustatakse seda veelgi.

Kui statistiliste koondandmete kvaliteet ei ole pelgalt kõigi nende aluseks olevate üksikandmete kvaliteedi summa, siis maksebilansiandmete kvaliteet sõltub kindlasti kõigi nende aluseks olevate andmeallikate kvaliteedist. Kvaliteediaruandeid koostatakse regulaarselt rahvusvahelises kaubavahetuses[7], mis on jooksevkonto põhikomponent; samas oleks iga maksebilanssi teabega varustava komponendi hindamine väga kulukas ja aeganõudev.

3. PROBLEEMID MAKSEBILANSISTATISTIKA KOOSTAMISEL

Maksebilansistatistikat hakati algselt koostama välisvaluuta kontrollisüsteemide kõrvaltootena: residentidest pangad kogusid ja esitasid maksebilansi koostajatele (harilikult riigi keskpangas) teavet iga välisvaluutas tehtud üksiktehingu kohta. See teabeallikas, mida nimetatakse rahvusvaheliseks tehinguaruandlussüsteemiks (International Transaction Reporting System, ITRS) või

---

[3] ELT L 87, 31.3.2009, lk 164.

[4] Vt „ESS Handbook for Quality Reports", Eurostati töödokument, 2009. Vt ka „ESS Handbook for Quality Reports", Eurostati töödokument, 2009.

[5] Vt „ESS Handbook for Quality Reports", Eurostat, 2009, lk 65.

[6] Vt http://dsbb.imf.org/images/pdfs/dqrs_bop.pdf.

[7] Vt http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/product_details/publication?p_product_code=KS-RA-10-026.

arvelduspõhiseks aruandluseks, on endiselt peamine maksebilansistatistika koostamise teabeallikas mitmes riigis väljaspool Euroopa Liitu.

Välisvaluutapiirangute kaotamine, piiriüleste finantstehingute arvu suurenemine ja nende muutumine keerulisemaks ning rahvusvaheliste ettevõtete maksete integreeritud haldamine on vähehaaval piiranud arvelduspõhisest süsteemist kogutud teabe täielikkust. Euroopa Liidus muutus arvelduspõhise aruandluse kasutamine maksebilansi koostamiseks veelgi vähem kasulikuks meetmete tõttu, mille eesmärk on ELi finantsteenuste turu liberaliseerimine[8]. Kuna seni maksebilansiandmete koostamiseks kasutatud andmeallikate katvus järjest vähenes, lõid Euroopa maksebilansistatistikud alternatiivsed andmeallikad olukorras, kus vahendid vähenesid, aga vastuseis vastajate koormuse suurendamisele kasvas.

Alates 2000. aastast on maksebilansi koostajad ELis kasutusele võtnud uued andmekogumis- ja -koostamissüsteemid. Uued süsteemid, mis on enamikus liikmesriikides juba rakendatud, põhinevad mitmesuguste uuringute kombinatsioonil, mida aeg-ajalt täiendatakse tehinguaruandlussüsteemist seni saadaoleva vähese teabega. Rohkem kasutatakse otse ettevõtetelt või üksikisikutelt saadavat teavet. Täielikumalt kasutatakse ka valimi moodustamist ja hindamismeetodeid. Järjepidevust muude statistiliste andmetega, nt rahvamajanduse arvepidamise ja kaubavahetuse andmetega, jälgitakse hoolikamalt ning ELi ja euroala tasandil on kehtestatud ühised töövahendid, et muuta andmete koostamise protsess ühetaolisemaks. Üheks näiteks on väärtpaberite keskandmebaas, mis võimaldab portfelliinvesteeringute kohta andmeid koguda üksikute väärtpaberite kaupa; teiseks näiteks on välismaiste otseinvesteeringute võrgustik, mis võimaldab vahetada üksikandmeid välismaiste otseinvesteeringute kohta.

4. ASJAKOHASUS

Asjakohasus näitab, mil määral statistika vastab tarbijate tegelikele ja võimalikele vajadustele. Finantskriisi tõttu on maksebilansiandmed (ja rahvusvaheline investeerimispositsioon) üha enam tarbijate huvi äratanud. Maksebilansi ja rahvusvahelise investeerimispositsiooni statistika on põhivahendid maksebilansi tasakaalustamatuse analüüsimiseks ning need on peamised lähteandmed kolmele näitajale üheteistkümnest, mis on kantud ELi makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse (MIP) hindamiseks loodud tulemustabelisse[9].

Maksebilansi kvaliteedi hindamisel mõõdetakse asjakohasust selle põhjal, kuidas maksebilansimäärusega ettenähtud andmed on lõppkasutajatele kättesaadavad, oletades, et kasutajate vajadused on määruses hästi kajastatud.

Võttes arvesse, et kasutajate vajadused aja jooksul arenevad, muutis komisjon maksebilansi andmetele esitatavaid nõudeid, pidades silmas uusi rahvusvahelisi standardeid. Viimatine komisjoni määrus, millega muudeti maksebilansimäärust seoses andmenõuete ja määratluste ajakohastamisega,[10] avaldati Euroopa Liidu Teatajas 27. juunil 2012 ning seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2014.

---

[8] Määrusega (EÜ) nr 2560/2001 eurodes tehtavate välismaksete kohta on kõik alla 12 500 euro suurused tehingud vabastatud statistilise aruandluse kohustusest. Kui määrust (EÜ) nr 2560/2001 üle vaadati, tõsteti see piir 50 000 euroni (määruse (EÜ) nr 924/2009 artikli 5 lõige 1).

[9] http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/excessive_imbalance_procedure/imbalance_scoreboard.

[10] Komisjoni määrus (EL) nr 555/2012, 22. juuni 2012, ELT L 166, 27.6.2012, lk 22.

Finantsturgudel hiljuti valitsenud raskuste tõttu nõuavad kasutajad juba praegu maksebilansi ja rahvusvahelise investeerimispositsiooni kohta palju üksikasjalikumat teavet, kui on kehtestatud muudetud maksebilansimääruses. Näiteks vajaksid nad täpsemat geograafilist jaotust ja võimalik, et ka kahepoolseid andmeid. Kasutajad, kes vastutavad kaubandusläbirääkimiste eest ELi-väliste riikidega, on korduvalt nõudnud teavet teenuste kohta „tarneviiside”[11] kaupa. Eurostat avaldab liikmesriikidele survet, et nad esitaksid selle lisateabe vabatahtlikult.

4.1. Andmete kättesaadavus

Andmete täielikkuse nõude puhul keskendutakse maksebilansimääruses nõutud andmete kättesaadavusele. Seda mõõdetakse esitatud väärtuste arvu protsendina vajalike väärtuste koguarvust. Tabelis 1 on see näitaja esitatud liikmesriikide ja andmekogumite kaupa.

Euroindikaatorite puhul täitsid kõik liikmesriigid vaatluskvartalites (2011 III kv – 2012 II kv) maksebilansimääruse nõuded sajaprotsendiliselt.

Maksebilansi kvartaliandmete kättesaadavus on viimaste kvartalite jooksul püsinud stabiilne ja olnud vaatlusperioodide jooksul (2011 III kv – 2012 II kv) keskmiselt 98 %; nelja eelneva kvartali (2010 III kv – 2011 II kv) jooksul oli see 95 % ning kasv on olnud tingitud Bulgaaria, Prantsusmaa (100% nõuetele vastavus alates 2012 I kv) ja Rumeenia andmete suuremast üksikasjalikkusest.

Rahvusvahelise teenuskaubanduse andmete kättesaadavus paranes eelmise aasta 97 %-lt pisut, jõudes kõikides nõutavates andmeelementides 98 %-ni.

Välismaiste otseinvesteeringute voogude ja positsioonide puhul kahanes ELi keskmine vaatlusaastal 2011 (t + 9) eelneva aasta 100 % juurest vastavalt 98 % ja 99 %-ni. Välismaiste otseinvesteeringute andmete üldine kättesaadavus vaatlusaastal 2010 (t + 21) tegevusala järgi ja geograafiliselt jaotatuna paranes, s.t kasvas välismaiste otseinvesteeringute voogude puhul 92 %-lt 95 %-le ja välismaiste otseinvesteeringute positsioonide puhul 95 %-lt 97 %-le.

Kõikides maksebilansi valdkondades on andmete kättesaadavus väga hea. Need vähesed andmed, mida pole esitatud, on seotud väga üksikasjalike kirjetega ja jaotamisega geograafiliselt või tegevusala järgi.

[11] See tähendab, et tehinguid tuleks selgelt eristada vastavalt sellele, kas: a) teenust osutatakse teisel pool piiri (nn 1. tarneviis), b) üle piiri liigub tarbija (2. tarneviis) või c) üle piiri liigub teenusepakkuja (4. tarneviis). Vt rahvusvahelise teenuskaubanduse statistika juhendit 2010, V peatükk.

Tabel 1. Andmete täielikkus

	Euroindikaatorid (t+ 2)	**Kvartali maksebilanss (t + 3)**	**Rahvusvaheline teenuskaubandus (t + 9)**	**Välism. otseinv. vood (t+ 9)**	**Välism. otseinv. positsioonid (t+ 9)**	**Välism. otseinv. vood (t+ 21)**	**Välism. otseinv. positsioonid (t+ 21)**
Belgia	100 %	100 %	100 %	100 %	96 %	39 %	100 %
Bulgaaria	100 %	93 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Tšehhi Vabariik	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Taani	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	99 %	99 %
Saksamaa	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Eesti	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Iirimaa	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	99 %	99 %
Kreeka	100 %	100 %	74 %	100 %	100 %	70 %	100 %
Hispaania	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Prantsusmaa	100 %	92 %	100 %	93 %	100 %	100 %	100 %
Itaalia	100 %	100 %	100 %	100 %	97 %	100 %	63 %
Küpros	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Läti	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Leedu	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	95 %	100 %
Luksemburg	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Ungari	100 %	98 %	100 %	99 %	96 %	100 %	100 %
Malta	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Madalmaad	100 %	100 %	92 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Austria	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Poola	100 %	74 %	100 %	59 %	87 %	76 %	84 %
Portugal	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Rumeenia	100 %	97 %	95 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Sloveenia	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Slovakkia	100 %	94 %	97 %	100 %	100 %	95 %	96 %
Soome	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Rootsi	100 %	94 %	98 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Ühendkuningriik	100 %	100 %	93 %	99 %	96 %	91 %	91 %
ELi keskmine	**100 %**	**98 %**	**98 %**	**98 %**	**99 %**	**95 %**	**97 %**

5. TÄPSUS

Täpsus näitab hinnangute lähedust tegelikele teadmata väärtustele. Kui põhistatistika puhul saab mõõta täpsust selliste statistiliste näitajate abil nagu keskmine viga ja dispersioon, siis samalaadseid näitajaid ei saa töötada välja makromajandusliku statistika jaoks, mis on eri andmekogumis- ja -koostamisprotseduuride tulem. Maksebilansi kvaliteediaruandes mõõdetakse täpsust revisjonide suuruse järgi. Eeldatakse, et iga revisjoniga läheneb andmekogum tegelikule väärtusele.

Revisjon ei tähenda, et tehtud on „vigu" või et andmete kvaliteet on aja jooksul halvenenud. Vastupidi, revisjone tehakse siis, kui kättesaadavaks on saanud uued andmeallikad ja kvaliteetsem teave. Kindlakskujunenud revisjonipõhimõtted, mis tehakse üldsusele teatavaks, on märk vastava statistikasüsteemi tugevusest.

Revisjonide ulatus näitab siiski teatava andmekogumi esimese avaldamise kvaliteeti, võrreldes viimati avaldatud versiooniga. Tuleb leida kompromiss revisjoni ajakohasuse ja ulatuse vahel: mida varem andmekogum esimest korda avaldatakse, seda ulatuslikumaid revisjone on oodata, kui avaldatakse sama andmekogumi hilisemaid versioone.

5.1. Stabiilsus

Kvartali maksebilansi väga esialgne hinnang saab kättesaadavaks 60 päeva pärast vaatlusperioodi („euroindikaatorid"), samas kui esimene täielik hinnang saab kättesaadavaks 90 päeva pärast vaatlusperioodi lõppu. Lõplikud hinnangud tehakse tavaliselt kättesaadavaks kolme ja poole aasta (14 kvartali) pärast, kuid võimalikud on veelgi hilisemad revisjonid.

Tabelis 2 on näidatud kvartali maksebilansi revisjonide keskmised väärtused t+60 ja t+90 päeval kättesaadavate andmete vahel ning tabelites 3 ja 4 on näidatud revisjonide keskmised väärtused esmasest kuni lõpliku hinnanguni viimase 14 vaatluskvartali jooksul (2009 I kv – 2012 II kv), väljendatuna protsendina algväärtusest.

Diagrammil 1 on näidatud esmaste hinnangute ja lõplike hinnangute vahelised erinevused EL 27 riikide kogu jooksevkontos.

Kreediti revisjonid olid suurimad aastal 2007, vähenesid siis kuni 2009. aastani ning jäid seejärel püsima. Riiklike andmete revisjoni käigus riikidevaheline seis sageli tasakaalustub. EL 27 koondnäitajate hinnangud on seega aja jooksul üsna stabiilsed.

Kreediti ja deebeti poolel tehtud erisuunalised revisjonid võivad põhjustada olukorra, kus saldosse tuleb teha olulisi korrigeerimisi, isegi kui absoluutväärtuses on korrektsioon väike.

Revisjonide keskmisi väärtusi tuleks tõlgendada ettevaatlikult, kuna need võivad olla tavatult suured, kui esialgsed hinnangud on olnud väikesed. Eelkõige väikeste majanduste näitajad on selles osas eriti tundlikud: mõnel juhul on tulemuseks äärmiselt suured väärtused, vaatamata sellele, et nii esmaste hinnangute kui ka järgnevate revisjonide absoluutsummad on väga väikesed. Ettevaatlik tõlgendamine on üldiselt vajalik ka sellistel juhtudel (nt tuletisinstrumentide puhul), kui mõõdetakse netovoogude (deebet miinus kreedit) korrigeerimisi.

Jooksevkontol registreeriti nii kreediti kui ka deebeti poolel **kaupade kontol** väga väikesi korrigeerimisi, **teenuste kontol** olid korrigeerimiste väärtused üldiselt ainult veidi suuremad kui kaupade puhul; kõige suuremad olid nad **muude teenuste** puhul. Revisjonid mõjutavad kõige rohkem **tulude kontot**, kus otseinvesteeringute tulu all kirjendatakse tihti väga suuri väärtusi, kuna

koostajatel on esimese andmeedastuse jaoks raske kasumit hinnata. Vaadeldud 14 kvartali lõikes olid keskmised revisjonid üldiselt **finantskonto** kirjete puhul suuremad kui jooksevkonto kirjete puhul, mis kajastab erinevusi nii piiriüleste finantstehingute ulatuses kui ka nende volatiilsuses. ELis olid revisjonid kõige ulatuslikumad **välisriikidesse tehtud otseinvesteeringute, portfelliinvesteeringute kohustuste** ja **tuletisinstrumentide** puhul.

Tabel 2. Euroindikaatorite revisjonide keskmised väärtused, 2009 I kv – 2012 II kv, % algväärtusest

Liikmesriik	Kaubad		Teenused		Töötajate hüvitised		Otseinv. tulu		Portf. inv. tulu		Muude inv. tulu		Jooksvad siirded	
	K	D	K	D	K	D	K	D	K	D	K	D	K	D
BE	0,9	1,2	3,3	3,9	0,6	12,3	16,3	-56,5	-1,9	-	-2,8	-8,5	20,4	7,3
BG	-0,9	0,1	2,8	3,8	4,5	-33,4	98,4	17,7	23,9	-	12,5	22,7	-0,5	-9,6
CZ	0,6	3,1	1,6	31,2	5,2	-3,4	13,0	35,9	11,9	-	-0,8	-12,1	8,6	1,3
DK	0,2	0,1	0,6	0,3	0,5	8,9	0,7	0,0	-0,4	-	0,2	3,0	3,1	1,6
DE	0,2	0,7	0,1	-3,4	1,9	3,3	12,2	0,2	-0,4	-	2,8	2,4	0,1	-3,3
EE	0,0	0,0	0,1	0,0	-2,0	0,3	-6,5	-2,3	-5,3	-	1,5	0,2	1,5	0,1
IE	3,2	9,9	5,7	-1,0	12,9	-0,1	17,5	13,3	4,8	-	-2,2	-5,7	75,5	28,8
EL	-2,0	-1,2	-0,8	-3,9	-3,3	-0,7	47,6	-17,2	-21,0	-	-8,5	-0,5	-0,8	5,4
ES	0,4	-0,1	4,1	1,7	0,5	0,0	2,6	78,3	-0,6	-	-2,6	-6,0	-0,4	-0,5
FR	-1,6	-0,6	-2,3	-4,4	3,5	3,1	12,5	4,9	27,7	-	-15,7	-20,4	19,4	17,9
IT	0,1	0,2	1,6	1,4	7,5	3,8	-0,6	-10,2	-4,1	-	1,8	2,4	4,0	10,4
CY	29,9	8,1	35,9	4,5	21,6	11,3	133,2	114,4	-4,3	-	26,2	20,5	30,1	30,7
LV	-0,2	-1,0	-3,6	-2,8	0,5	-2,6	-54,2	-17,5	0,3	-	-0,9	-3,9	-0,4	-0,5
LT	0,4	0,9	26,1	0,6	12,5	144,9	-278,3	85,8	46,7	-	36,3	107,7	15,3	7,6
LU	5,7	3,8	2,1	3,5	-0,7	-27,1	42,9	127,5	1,2	-	2,8	-3,0	2,1	-0,2
HU	-1,3	-1,1	-2,0	-6,1	554,0	-0,8	23,0	4,2	-1,6	-	4,2	2,2	70,0	52,1
MT	1,3	0,9	3,2	3,5	0,0	0,0	-369,8	18,8	0,6	-	-0,7	-2,5	c	c
NL	-0,2	1,7	3,6	-0,9	-41,4	-23,1	-13,2	-35,1	2,6	-	-46,0	-39,8	-19,8	-2,3
AT	1,5	11,1	6,1	3,2	0,8	1,1	2,2	7,7	0,9	-	0,5	1,9	-1,0	2,3
PL	1,1	1,2	0,5	0,9	-2,9	26,7	-485,0	14,8	-1,7	-	-5,3	35,4	16,9	-0,6
PT	0,4	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-	0,3	7,0	17,8	26,0
RO	0,0	0,1	3,9	2,1	4,5	2,7	189,3	-11,0	4,7	-	19,3	2,0	1,7	-0,6
SI	2,7	6,9	20,1	12,9	0,0	-0,9	1,0	-3,3	-0,2	-	0,2	-0,1	1,9	2,1
SK	3,3	0,5	-6,6	-6,4	79,1	25,7	-252,3	83,9	-7,4	-	-13,1	-15,9	-7,4	65,6
FI	1,2	-1,8	0,2	0,3	0,2	1,0	-2,5	-57,3	-0,2	-	0,1	0,0	17,8	4,5
SE	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,6	0,0	-36,3	-50,8	0,0	-	0,0	0,0	8,8	6,0
UK	-0,8	-0,5	0,1	0,6	2,7	-2,5	125,2	2,0	2,5	-	-5,6	-4,2	23,9	4,1
EL	**0,1**	**0,7**	**1,8**	**-0,4**	**0,7**	**-2,2**	**-1,3**	**-12,7**	**3,8**	**3,5**	**-7,4**	**-7,8**	**0,6**	**4,5**

Tabel 3. Jooksevkonto peamiste kirjete revisjonide keskmised väärtused, 2009 I kv – 2012 II kv (%)

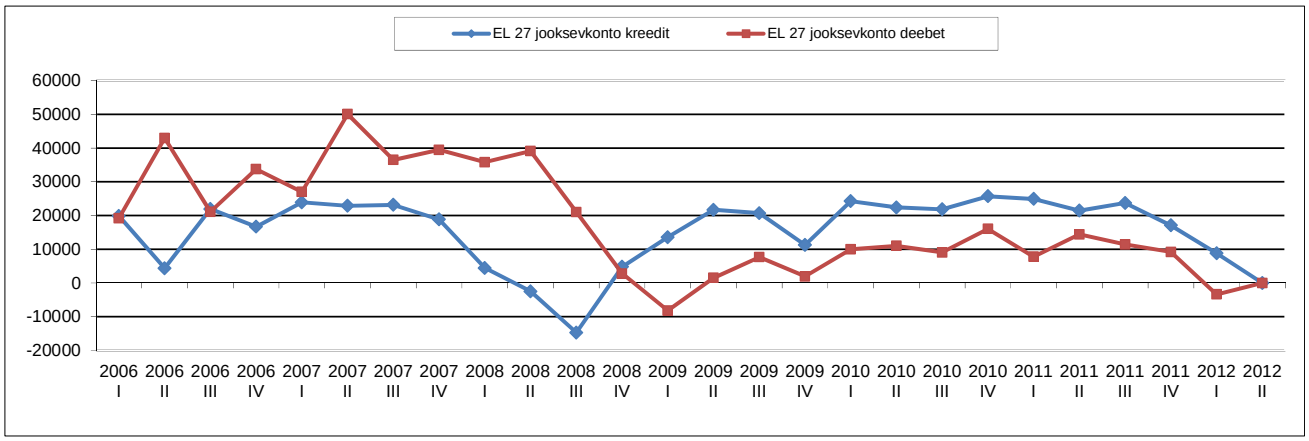
Liikmes-riik	Kaubad		Teenused		Veoteenused		Reisiteenused		Muud teenused		Tööjõutulu		Otseinv. tulu		Portf. inv. tulu		Muude inv. tulu		Jooksvad siirded	
	K	D	K	D	K	D	K	D	K	D	K	D	K	D	K	D	K	D	K	D
BE	1,1	3,1	9,3	6,0	1,5	2,5	3,0	1,6	15,1	2,5	4,8	29,0	9,6	-3,6	7,1	-	-10,0	-29,8	31,7	11,1
BG	-0,4	1,2	0,6	-0,7	-8,1	-9,1	5,1	4,5	3,5	7,9	2,4	41,7	-92,1	-308,7	3,3	-	3,8	9,5	9,4	-3,9
CZ	2,1	-3,2	1,0	11,3	-8,5	2,3	12,9	-8,4	0,2	-1,2	0,5	6,2	-54,1	12,7	-4,1	-	-6,9	-1,0	11,3	-10,6
DK	0,8	-1,5	4,4	2,9	3,9	6,4	-6,5	1,2	9,1	-3,1	30,5	-0,6	-0,1	-52,9	4,4	-	1,6	-1,4	3,2	-0,7
DE	1,6	1,9	3,5	1,8	2,7	1,6	0,2	0,7	4,4	2,6	7,5	17,0	53,5	-8,7	-2,1	-	8,6	9,8	-0,3	-7,6
EE	-1,6	-1,8	0,3	-1,1	0,5	-5,4	-0,3	4,0	0,2	0,6	-6,8	0,1	14,7	995,4	2,4	-	-0,7	-1,5	-11,2	-5,1
IE	-1,4	-0,2	-1,9	-0,7	-0,1	0,1	13,6	-9,7	-2,5	-0,1	13,7	-4,4	5,9	-6,7	5,3	-	-8,5	-8,7	-1,3	2,5
EL	-1,3	-0,7	-0,2	-0,7	-0,2	-0,6	0,0	0,0	-1,3	-1,7	-1,4	-0,7	312,8	-75,8	0,0	-	-2,7	-1,4	-0,5	0,5
ES	0,5	-0,3	1,3	1,9	1,8	5,5	3,0	0,5	0,6	0,5	1,9	-1,1	39,5	17,6	-0,5	-	0,8	-0,3	2,9	1,2
FR	0,0	-1,2	23,1	12,0	3,7	3,8	4,4	-0,1	42,4	29,4	16,1	-5,7	31,8	34,0	0,0	-	4,8	0,1	34,9	40,2
IT	-0,3	0,6	8,0	5,6	0,1	0,5	0,7	0,1	21,7	12,7	245,7	67,9	158,1	34,9	0,6	-	21,7	-1,0	33,9	8,5
CY	-24,5	-7,1	3,1	7,3	1,2	5,2	-4,5	10,2	5,8	8,7	12,0	6,1	51,0	53,5	0,5	-	4,3	5,6	-6,3	-2,6
LV	-0,6	-0,1	-0,5	-1,6	-0,3	2,5	0,2	0,0	-1,4	-3,6	-3,2	2,5	50,5	-21,9	-5,7	-	-1,0	-2,0	0,1	-0,2
LT	-0,1	-1,4	2,1	6,0	-0,1	1,1	13,5	25,3	-4,2	-3,0	24,2	26,0	195,3	16,6	-8,2	-	-3,0	-29,6	-6,1	17,9
LU	-0,8	1,0	-7,3	-0,8	-0,4	-2,2	14,4	0,9	-7,9	-3,4	0,3	11,3	11,9	13,9	0,1	-	-10,9	-21,9	-2,2	-0,7
HU	-5,6	-0,2	2,6	0,1	-1,0	-1,4	0,0	-13,2	4,7	3,5	-3,6	-17,6	61,0	46,1	1,7	-	-0,4	1,5	9,4	0,5
MT	17,8	17,9	4,0	30,2	1,3	10,1	k*	k*	16,4	45,3	-0,8	-4,7	-122,6	-630,7	0,1	-	-0,1	0,2	k*	k*
NL	-1,2	-1,0	-0,1	2,1	-0,1	0,8	-1,8	0,0	-0,1	2,6	-0,5	63,9	31,1	27,5	2,3	-	-1,5	-5,1	-21,3	-6,2
AT	0,7	-1,0	1,8	0,4	1,6	1,1	-0,5	0,7	2,8	-0,3	-0,2	-5,9	24,7	56,4	2,4	-	0,5	-0,2	-0,8	-2,3
PL	-0,5	-1,4	-1,2	0,8	1,3	2,4	-2,8	5,7	-0,9	-2,0	-22,7	203,1	163,1	-22,2	8,0	-	0,0	-0,3	-34,4	-14,2
PT	-0,4	0,0	0,3	-0,1	0,1	-1,6	0,0	0,3	1,1	0,7	0,1	8,5	21,2	2,2	0,4	-	15,3	-4,0	-8,5	-10,7
RO	-0,1	1,3	2,3	-8,9	-5,4	-22,5	2,7	-0,2	5,6	2,6	4,6	1,4	-662,5	-277,7	0,3	-	22,7	-4,4	-0,5	-4,2
SI	0,3	-0,1	-7,2	-1,9	6,1	0,1	-0,4	-6,5	0,7	3,6	91,3	-8,7	-137,7	-26,2	-1,2	-	-0,2	2,3	3,6	17,5
SK	-0,4	-0,5	-1,8	-1,0	-0,9	-5,0	-3,9	6,5	-2,6	0,6	-12,3	-29,6	186,5	118,9	-1,0	-	-1,0	-3,1	-20,5	-20,6
FI	1,0	0,7	10,8	18,7	12,3	4,1	3,2	2,0	k*	k*	0,3	6,2	13,2	506,3	-4,7	-	0,3	3,2	-1,9	7,0
SE	0,2	0,5	-1,3	-0,1	-0,9	-3,9	-5,9	-2,8	0,1	1,9	2,0	-3,6	7,7	51,4	3,0		-5,0	-10,7	-8,4	0,5
UK	0,2	-0,1	5,4	0,0	1,8	-1,1	8,6	1,4	5,7	-1,2	8,8	-3,4	-2,5	7,5	0,5	-	9,9	3,9	20,1	8,2
EL	**0,3**	**0,3**	**4,9**	**2,9**	**1,6**	**1,7**	**2,0**	**0,1**	**7,0**	**3,8**	**13,9**	**19,2**	**16,0**	**8,7**	**-0,7**	**-2,3**	**1,2**	**-3,3**	**1,6**	**1,7**

*k – konfidentsiaalne

Tabel 4. Finantskonto peamiste kirjete revisjonide keskmised väärtused, 2009 I kv – 2012 II kv

KVARTALI MAKSEBILANSI FINANTSKONTO KESKMINE (%)							
Liikmesriik	Otseinv. välismaal	Otseinv. koostavas riigis	Portf. inv., varad	Portf. inv., kohustused	Muud inv., varad	Muud inv., kohustused	Tuletisinstr.
BE	33.2	1.6	-90.5	-13.2	30.5	8.2	132.4
BG	-182.6	-154.4	59.1	-7.5	-920.6	-45.7	6.7
CZ	-89.4	683.4	-41.4	0.0	-20.2	-1802.9	-14.0
DK	-3.1	180.0	-40.2	-10.9	-4.7	0.7	-14.7
DE	141.7	32.0	-2.5	15.9	45.3	2.8	35.6
EE	38.3	110.3	3.4	66.9	2.3	-94.6	-13.3
IE	47.1	38.2	-35.4	87.9	-14.7	-3.8	18.0
EL	-557.7	-131.7	54.4	0.4	1.2	1.3	-1.1
ES	207.2	48.7	25.0	-3.8	-3.1	-14.7	-29.6
FR	-7.5	-17.6	-30.7	4.5	-29.4	-29.4	-359.2
IT	161.8	-23.7	-156.0	-1.9	-1330.6	11.1	697.3
CY	314.7	296.8	-16.5	-258.3	-170.3	-87.4	-21.6
LV	-36.1	-63.9	-207.3	34.2	-22.3	8.0	10.7
LT	-87.5	188.9	-3.3	-29.9	73.9	3.7	-16.7
LU	-142.3	64.8	-8.5	-14.6	79.1	-0.1	1721.6
HU	-84.9	52.4	46.2	4.0	-2.0	33.4	-2.8
MT	-9.1	-101.3	-5.1	-49.4	0.2	2.1	-3.2
NL	-51.7	121.8	-5.3	10.1	-257.4	34.7	14.8
AT	114.9	52.7	-2.7	5.9	-7.3	16.8	-225.7
PL	275.5	-34.4	-50.4	1.2	66.1	-17.5	-2.3
PT	-364.4	-94.3	-15.2	39.8	-39.5	-14.5	-9.4
RO	473.5	-131.2	-167.0	-18.5	-41.3	42.5	40.1
SI	-23.5	35.3	5.3	12.0	-20.3	43.8	-2028.6
SK	16.3	64.0	98.6	15.0	-25.3	82.9	-0.4
FI	249.3	-140.1	4.9	20825.7	9.9	-3.1	23.7
SE	87.6	-51.4	7.2	17.1	-148.4	-34.1	-38.2
UK	-3.6	32.6	159.9	8.8	1.5	87.6	-14.4
EL	**35.2**	**9.0**	**4.0**	**-32.1**	**-3.7**	**10.9**	**70.5**

Diagramm 1. Erinevused esmaste ja lõplike hinnangute vahel EL 27 jooksevkontol, 2005 I kv – 2012 II kv, miljonites eurodes

6. AJAKOHASUS JA ÕIGEAEGSUS

Õigeaegsust mõõdetakse maksebilansimäärusega andmete edastamiseks kehtestatud tähtpäevade abil. Tabelis 5 on analüüsitud maksebilansistatistika õigeaegsust. Sellest nähtub, et kui mõned vähesed erandid välja arvata, on liikmesriigid kõikide andmekogumite puhul tähtaegasid järginud.

Ajakohasust võib ühtlasi mõõta kui ajalist vahet andmekogumikega hõlmatud vaatlusperioodi ja andmete tarbijatele kättesaadavaks tegemise hetke vahel. Praegu edastatakse maksebilansiandmed Eurostatile 90 päeva pärast vaatlusperioodi lõppu. Muudetud maksebilansimääruses on võetud arvesse tarbijate vajadust saada ajakohasemat statistikat: aruandluse esitamise tähtaega on vähendatud praeguselt 90 päevalt 85/82/80 päevale alates vastavalt aastast 2014/2017/2019.

Tabel 5. Andmete edastamise õigeaegsus

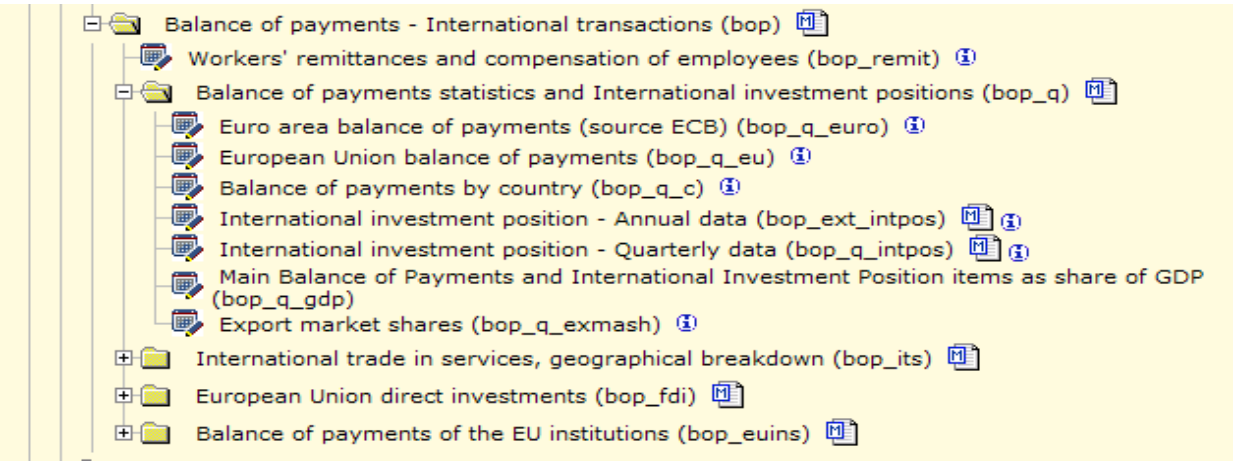
	Euroindikaatorid*	**Kvartali maksebilanss***	**Rahvusvaheline teenuskaubandus**	**Välismaised otseinvesteeringud – vood**	**Välismaised otseinvesteeringud – positsioonid**
Tähtpäev:	***vaatlusperiood + 2 kuud***	***vaatlusperiood + 3 kuud***	***vaatlusperiood + 9 kuud***	***vaatlusperiood + 9 (või 21) kuud****	***vaatlusperiood + 9 (või 21) kuud****
Belgia	-1	-1	0	-3	24
Bulgaaria	-10	-13	0	-2	-2
Tšehhi Vabariik	-2	-9	-8	11	-6
Taani	-16	-8	0	-3	-3
Saksamaa	-7	-6	-3	-5	-17
Eesti	-1	-20	-35	-21	-21
Iirimaa	-4	-5	-17	-2	-2
Kreeka	-7	-4	-2	-4	-3
Hispaania	0	-2	-1	-2	-2
Prantsusmaa	-3	-3	0	-3	-3
Itaalia	-1	-4	0	0	0
Küpros	0	-1	-1	-3	-3
Läti	0	-23	-25	-27	-27
Leedu	-2	-5	0	-2	-2
Luksemburg	-9	-2	-1	-3	0
Ungari	-3	-1	0	-2	-2
Malta	0	-4	-10	-3	-3
Madalmaad	-15	-9	-3	-5	-3
Austria	-3	-4	-4	-58	-58
Poola	0	-2	-3	-3	-2
Portugal	-5	-6	-7	-10	-10
Rumeenia	-1	-6	-2	-4	-4
Sloveenia	-16	-17	-86	-30	-30
Slovakkia	0	0	0	-5	-5
Soome	-4	-12	-7	-9	-9
Rootsi	-2	-9	-1	-2	-2
Ühendkuningriik	0	1	-1	-2	-2

*Euroindikaatorite ja kvartali maksebilansi puhul nelja andmeedastuse (2011 III kv – 2012 II kv) keskmine õigeaegsus
**Välismaiste otseinvesteeringute (nii voogude kui ka positsioonide) puhul on olemas kaks eri andmepäringut, millel on erinevad tähtajad: 9 ja 21 kuud pärast vaatlusperioodi lõppu. Mõlemad andmekogumid tuleb aga esitada samaks ajaks – septembri lõpuks.

7. KÄTTESAADAVUS JA SELGUS

EL 27 liikmesriikide maksebilansiandmed on tasuta kättesaadavad Eurostati veebisaidilt (Eurobase): http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database.
Need on liigitatud joonisel 1 esitatud viisil.

Joonis 1. Internetis kõikidele kasutajatele kättesaadavad maksebilansiandmed

Internetis avaldatavate maksebilansiandmete hulk ja üksikasjalikkus on aja jooksul pidevalt kasvanud. Töötajate rahaülekandeid käsitlevate andmete korrapärane avaldamine algas 2010. aasta veebruarist. Kuna huvi riiklike maksebilansi ja rahvusvahelise investeerimispositsiooni andmete vastu kasvab, on alates aastast 2011 avaldatud pikemaid aegridasid, täpsemaid geograafilisi jaotusi ja täielikumaid tabeleid. Aastal 2011 lisati uued tabelid „Maksebilansi ja rahvusvahelise investeerimispositsiooni peamised kirjed protsendina SKPst" ja „Ekspordi turuosa" ning hakati avaldama rahvusvahelise investeerimispositsiooni kvartaliandmeid. Aprillis 2013 hakkas Eurostat avaldama detailsemalt jaotatud teavet finantskonto kvartali maksebilansi kohta.

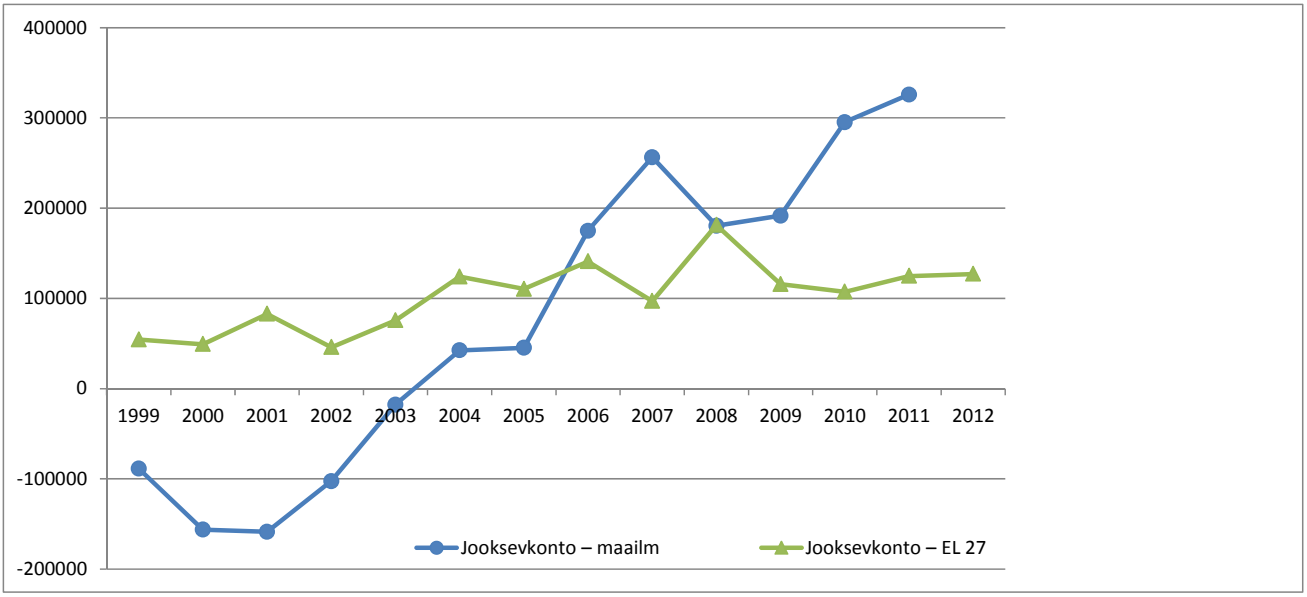
8. VÕRRELDAVUS

Võrreldavus väljendab erinevusi, mida võib täheldada, kui sama valdkonna statistikat võrreldakse piirkonniti või ajas.

Maksebilansi kvaliteediaruandes mõõdetakse ruumilist võrreldavust asümmeetriat uurides. Eurostat avaldab korrapäraselt tabeleid, millest nähtuvad iga riigi ja kirje puhul esinevad peamised pidevad asümmeetriad, ning julgustab riike asümmeetria põhjusi kahepoolsete kontaktide ja üksikasjalikuma teabe vahetamise teel kõrvaldama. Välismaiste otseinvesteeringute võrgustiku loomise üks põhjusi oli võimaldada kahepoolsete välismaiste otseinvesteeringute andmete vahetamist ning selle mõjul loodetakse välismaiste otseinvesteeringute andmete asümmeetriat aja jooksul vähendada.

Diagrammil 2 võrreldakse EL 27 ja kogu maailma asümmeetriaid. EL 27 asümmeetriad ei ole sugugi tähtsusetud (nad moodustavad 0,8 % ELi SKPst), ent nad on alates 2004. aastast püsinud stabiilsena. Mitmesugused algatused, mida Eurostat on EL 27 maksebilansis esineva asümmeetria vähendamiseks ette võtnud, annavad nähtavaid tulemusi.

Diagramm 2. EL 27 riikide ja kogu maailma asümmeetriad, kogu jooksevkonto, 1999–2012, miljonites eurodes.

9. SIDUSUS

Sidusus näitab, kas eri kasutusotstarbeks toodetud statistika on järjepidev. Maksebilansi kvaliteediaruandes mõõdetakse seda komponenti, uurides nii sisemist järjepidevust (andmete terviklikkuse nõude järgimine, kvartali- ja aastaandmete sidusus ning vigade ja puuduste ulatus) kui ka välist järjepidevust (maksebilansiandmete ja muudest statistilistest raamistikest saadud sarnase statistika vaheline sidusus). Intrastati ja Extrastati toodetavate maksebilansi kaubaandmete ja väliskaubanduse statistika välist järjepidevust jälgitakse korrapäraselt.

9.1. Sisemine järjepidevus

Sisemise järjepidevuse mõõtmiseks vaadatakse vigade ja puuduste netosummat. Vigade ja puuduste netosumma kujutab endast kontot tasakaalustavat jääkkirjet. Mõnikord elimineerivad koostamisvead üksteise mõju. Seega ei ütle jääkkirje suurus tingimata midagi aruande üldise täpsuse kohta.

Vigade ja puuduste netosummat jälgivad põhjalikult riiklikud maksebilansi koostajad: suured väärtused või pidev kasv on märk koostamissüsteemides esinevatest probleemidest, mis tuleb leida ja kõrvaldada.

Tabelis 6 on esitatud keskmine suhteline viga, mille liikmesriigid on registreerinud ajavahemikul 2009-11. See võrdub kõnealuse ajavahemiku vigade ja puuduste netosumma keskmise absoluutväärtusega (mida mõõdetakse jooksevkonto kreediti ja deebeti keskmise protsendina), mis on registreeritud liikmesriikide kvartali maksebilanssides. Ajavahemikul 2009–11 registreerisid viis liikmesriiki (Itaalia, Taani, Rootsi, Soome ja Iirimaa) selle näitaja väärtuseks ligikaudu 10 %. Võrreldуna ajavahemikuga 2008–10 on vigade ja puuduste suurus Bulgaarias, Soomes ja Rootsis pisut kahanenud. Itaalias püsivad vigade ja puuduste väärtused endiselt kõrged ning tulenevad üleminekust täiesti uuele andmekogumis- ja -koostamissüsteemile.

Tabelis 7 on näidatud vigade ja puuduste kumuleeritud suhteline summa, mis leitakse iga perioodi kohta, jagades vigade ja puuduste kumuleeritud summa kogu jooksevkontoga (kreediti ja deebeti

summaga). Selle näitaja abil hinnatakse vigade ja puuduste märgi püsivust ning selle väärtus on madalam liikmesriikides, kus vead ja puutused muudavad märki, mis näitab, et vead ja puudused ei ole süstemaatilised. Aastal 2011 registreerisid viis liikmesriiki (Taani, Itaalia, Poola, Slovakkia ja Soome) selle näitaja puhul väärtuseks üle 10%.

Tabel 6. Keskmine suhteline viga 2009-11

Belgia	1%	**Prantsusmaa**	8%	**Austria**	4%
Bulgaaria	6%	**Itaalia**	12%	**Poola**	5%
Tšehhi Vabariik	2%	**Küpros**	3%	**Portugal**	2%
Taani	10%	**Läti**	2%	**Rumeenia**	5%
Saksamaa	4%	**Leedu**	1%	**Sloveenia**	2%
Eesti	2%	**Luksemburg**	0%	**Slovakkia**	4%
Iirimaa	9%	**Ungari**	2%	**Soome**	9%
Kreeka	3%	**Malta**	4%	**Rootsi**	10%
Hispaania	3%	**Madalmaad**	4%	**Ühendkuningriik**	4%

Tabel 7. Kumuleeritud suhtelised vead ja puudused 2011

Belgia	1%	**Prantsusmaa**	3%	**Austria**	0%
Bulgaaria	9%	**Itaalia**	-12%	**Poola**	-17%
Tšehhi Vabariik	-4%	**Küpros**	2%	**Portugal**	-2%
Taani	-19%	**Läti**	4%	**Rumeenia**	-4%
Saksamaa	4%	**Leedu**	0%	**Sloveenia**	0%
Eesti	-1%	**Luksemburg**	0%	**Slovakkia**	-12%
Iirimaa	-5%	**Ungari**	-5%	**Soome**	-19%
Kreeka	-2%	**Malta**	7%	**Rootsi**	-1%
Hispaania	-2%	**Madalmaad**	-4%	**Ühendkuningriik**	0%

9.2. Väline järjepidevus

Väline järjepidevus on seotud maksebilansiandmete ja muudest statistilistest raamistikest saadud sarnase statistika vahelise sidususega.

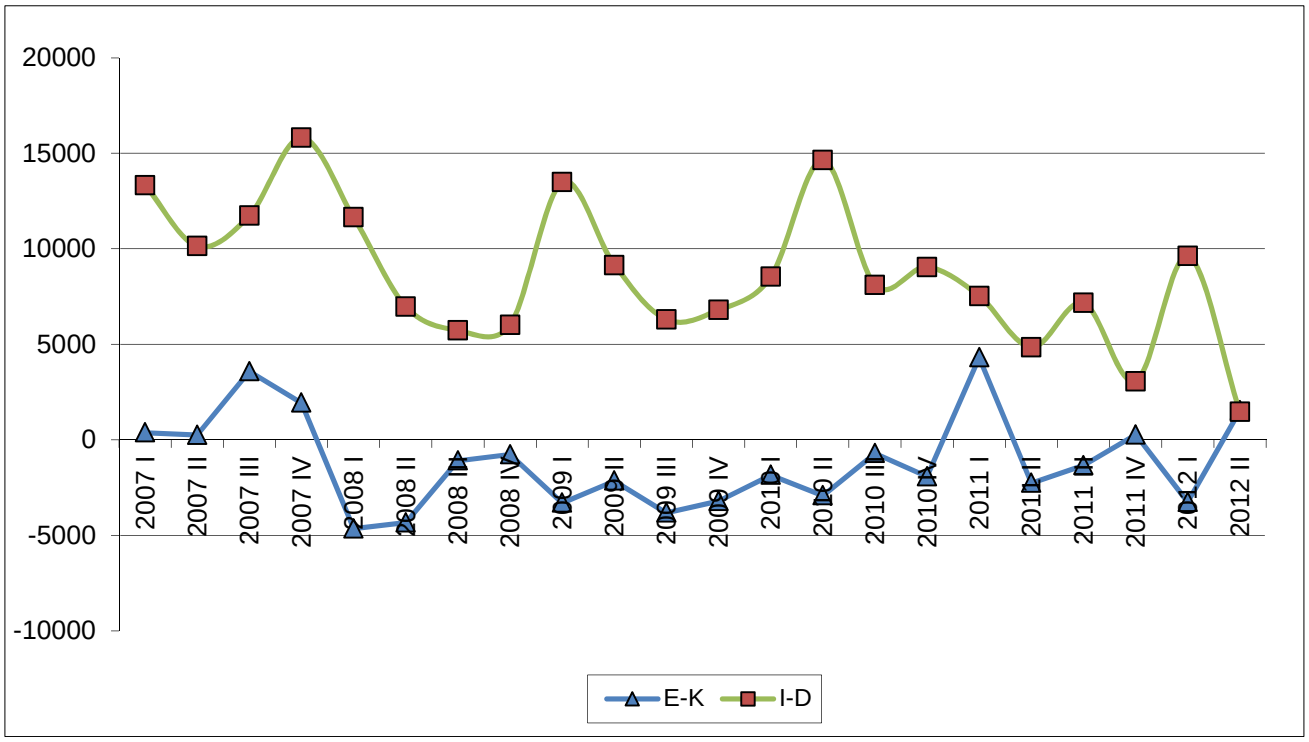
Eurostat jälgib korrapäraselt kaupadega seotud välist järjepidevust maksebilansis ja väliskaubandusstatistikas registreeritud andmete alusel. Neid kahte andmekogumit võrreldes tuleks arvesse võtta maksebilansi ja väliskaubandusstatistika vahelisi metoodika erinevusi. Peamised neist on seotud asjaoluga, et maksebilansi puhul on tehingu kirjendamiseks nõutav omandiõiguse üleminek, samas kui väliskaubandusstatistikas registreeritakse kaupade füüsiline piiriülene liikumine, ning erinevate väärtuse hindamise meetoditega[12]. Üks näide sellise erinevuse kohta on

[12] Import/deebet hinnatakse maksebilansis FOB-väärtusena, kuid väliskaubandusstatistikas CIF-väärtusena.

seotud mitterahalise kullaga, mille omandiõigus läheb üle ilma, et seda füüsiliselt transporditaks uue omaniku riiki: selline kuld ei sisaldu väliskaubandusstatistikas, kuid sisaldub maksebilansis.

Väliskaubandusstatistika ja maksebilansi vahelist üldist järjepidevust saab kiiresti hinnata, vaadates neist kahest statistilisest andmekogumist saadavate kreediti/ekspordi ja deebeti/impordi väärtuste vaheliste erinevuste aegridasid, mis on esitatud EL 27 kohta diagrammil 3. Maksebilansi ja väliskaubandusstatistika kaubaandmete vaheline järjepidevus on viimastel aastatel paranenud ja on stabiliseerunud üpris madalate tasemete juures.

Diagramm 3. Kaubad – väliskaubandusstatistika ja maksebilansi erinevus EL 27 ja EL-27-väliste partnerite vahel

10. KOKKUVÕTE

Maksebilansimääruse jõustumine on aidanud ühtlustada maksebilansistatistikat kogu ELis ja suurendanud andmete kättesaadavust tarbijate jaoks.

Käesolev töödokument näitab, et kõik liikmesriigid esitavad Eurostati poolt maksebilansimääruse alusel nõutavaid maksebilansiandmeid üldiselt tähtajaks. Lõppkasutajatele kättesaadavate maksebilansiandmete hulk on praegu palju suurem kui 1990-ndate lõpus: tehingute ja geograafilise jaotuse kohta on praegu saadaval palju rohkem üksikasju, paranenud on andmete avaldamissagedus ja ajakohasus ning majandusanalüüsi jaoks on loodud pikemaid aegridasid. Rohkem kasutatakse hinnangulisi andmeid, mis on suurendanud kvaliteediaruannete tähtsust, sest need võimaldavad korrapäraselt jälgida andmete stabiilsust ja järjepidevust.

Finantskriisi tõttu on nii maksebilansi kui ka rahvusvahelise investeerimispositsiooni andmed kasutajates üha enam huvi äratanud. Eurostat ja riiklikud koostajad teevad kõik endast sõltuva, et tagada maksebilansi ja rahvusvahelise investeerimispositsiooni andmete vastavus kasutajate laia ringi vajadustele.

Järgmine maksebilansi kvaliteedi hindamine algab 2014. aasta jaanuaris.